

Een tekening van de kerk van Lummen uit 1865

Op 23 februari 1854 was Herman Jaminé, de *sous-architecte* van het provinciebestuur, in Lummen⁸. Hij bezocht er de kerk en stelde vast dat die er erg aan toe was. Niet alle muren stonden nog loodrecht en in verschillende muren zaten barsten. Vooral de muren van het koor waren er slecht aan toe.

Zijn vader, provinciaal architect Lambert Jaminé, bracht de volgende dag de gouverneur op de hoogte van de bevindingen van zijn pupil, waarop de gouverneur hem opdracht gaf een grondige inspectie van de kerk uit te voeren. Nadat de architect verslag had uitgebracht over zijn bevindingen, en die via de arrondissementscommissaris aan het gemeentebestuur bezorgd waren, bleef het zeven jaar stil.

Op 11 oktober 1861 verzocht de gouverneur de arrondissementscommissaris bij het gemeentebestuur te polsen naar haar plannen met de bouwvallige kerk. Op 28 november boog de kerkraad zich over de kwestie. De raad stelde vast dat de kerk zodanig bouwvallig was dat er ongelukken dreigden voor te vallen en dat de kerk *niet meer vatbaar is door reparaties hersteld te worden*. De raad besloot de koe bij de horens te vatten en uit te zoeken welke gronden voordelig verkocht konden worden en bij de parochianen, bij het gemeentebestuur, het provinciebestuur en de staat na te gaan of er van die kant financiële hulp te verwachten zou zijn. Op 9 december besloot ook de gemeenteraad bij te dragen in de kosten voor de bouw van een nieuwe kerk.

Nu het duidelijk was dat men in Lummen aan het werk wilde gaan, zette Herman Jaminé zich aan het werk en tekende de eerste ontwerpen voor de nieuwe kerk. Vervolgens, in de jaren 1862-1864 werd er tussen de kerkfabriek, het gemeentebestuur, het provinciebestuur en de staat overlegd over ieders bijdrage in de kosten voor de nieuwbouw.

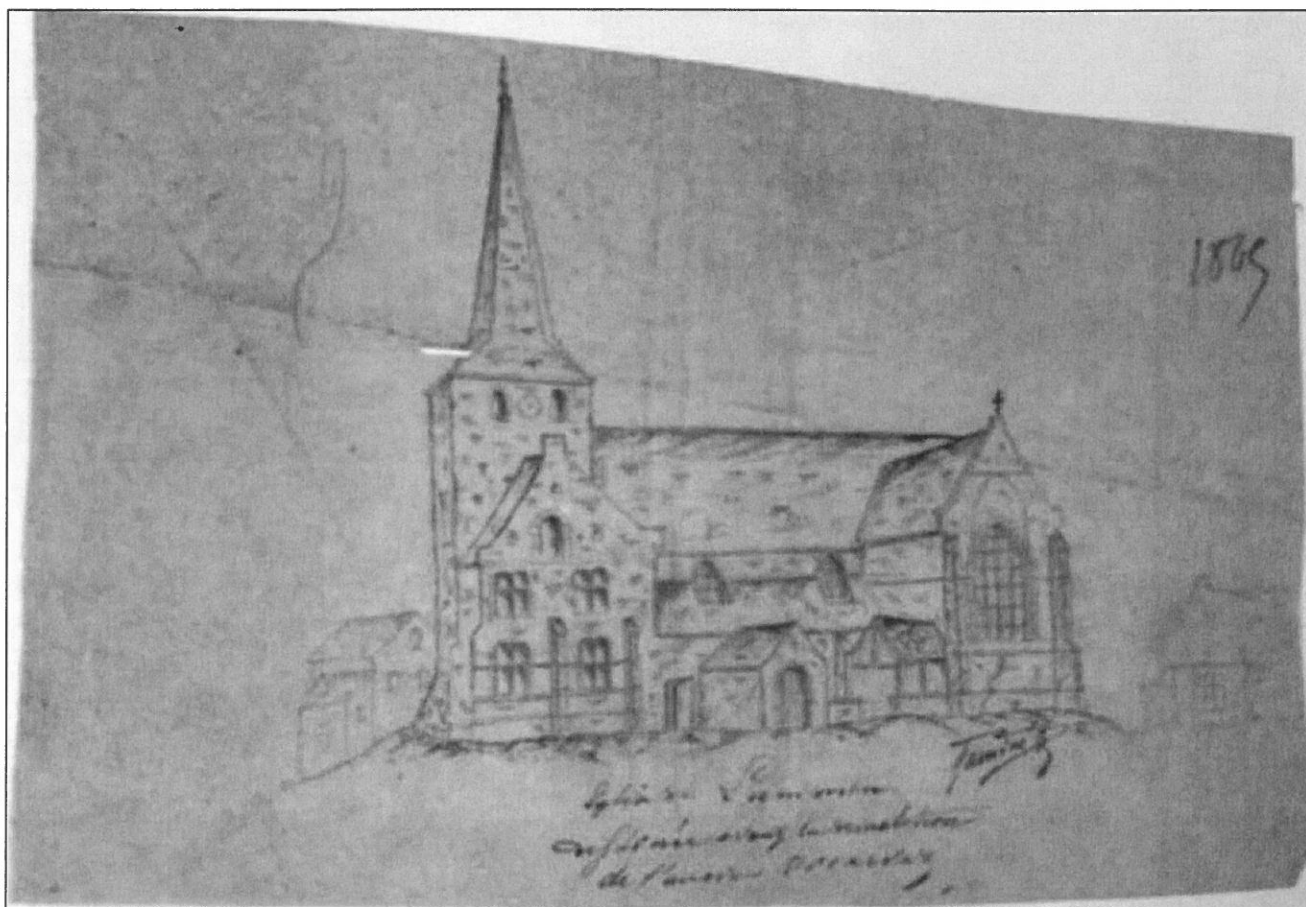
Einde 1864 was er nog geen akkoord. Omdat de situatie in de kerk ondertussen gevaarlijk geworden was, besloot het college van burgemeester en schepenen op 19 december 1864 de sluiting van de kerk te bevelen *uit hoofde harer bouwvalligheid*. Op 31 december stelde de gemeenteraad vast *dat dit gebouw dagelijksch meer en meer in zijnen bouwvalligen staet toeneemt en dat er door de groote bersten die boven in de choor der kerk sedert hare sluiting zijn bijgekomen ongelukken dreigden te gebeuren*. Daarom besliste de raad de gouverneur toelating te vragen de kerk af te breken en *de materialen ervan voortkomende in veiligheid te plaetsen om ze naderhand weder te kunnen gebruiken tot het opbouwen van de nieuwe kerk en toren*.

In 1865 ontspoon zich een discussie over de plaats waar de nieuwe kerk opgetrokken zou moeten worden. Hoewel het goedkoper zou zijn om de nieuwe

⁸ Deze bijdrage is gebaseerd op de dossiers over de kerk van Lummen in het archief van het provinciebestuur (Provinciehuis, Hasselt) en in het archief van de Koninklijke Monumentencommissie (Agentschap Onroerend Erfgoed, Vlaams Huis, Hasselt). Over de provinciale architecten Jaminé verscheen van de hand van Veerle Meul en Wim Jaminé, *Van waterstaatskerk tot mijncité. Een historiek van het bouwen in Limburg door drie generaties provinciale bouwmeesters Jaminé (1832-1921)*, Hasselt, 1999, 247 p.

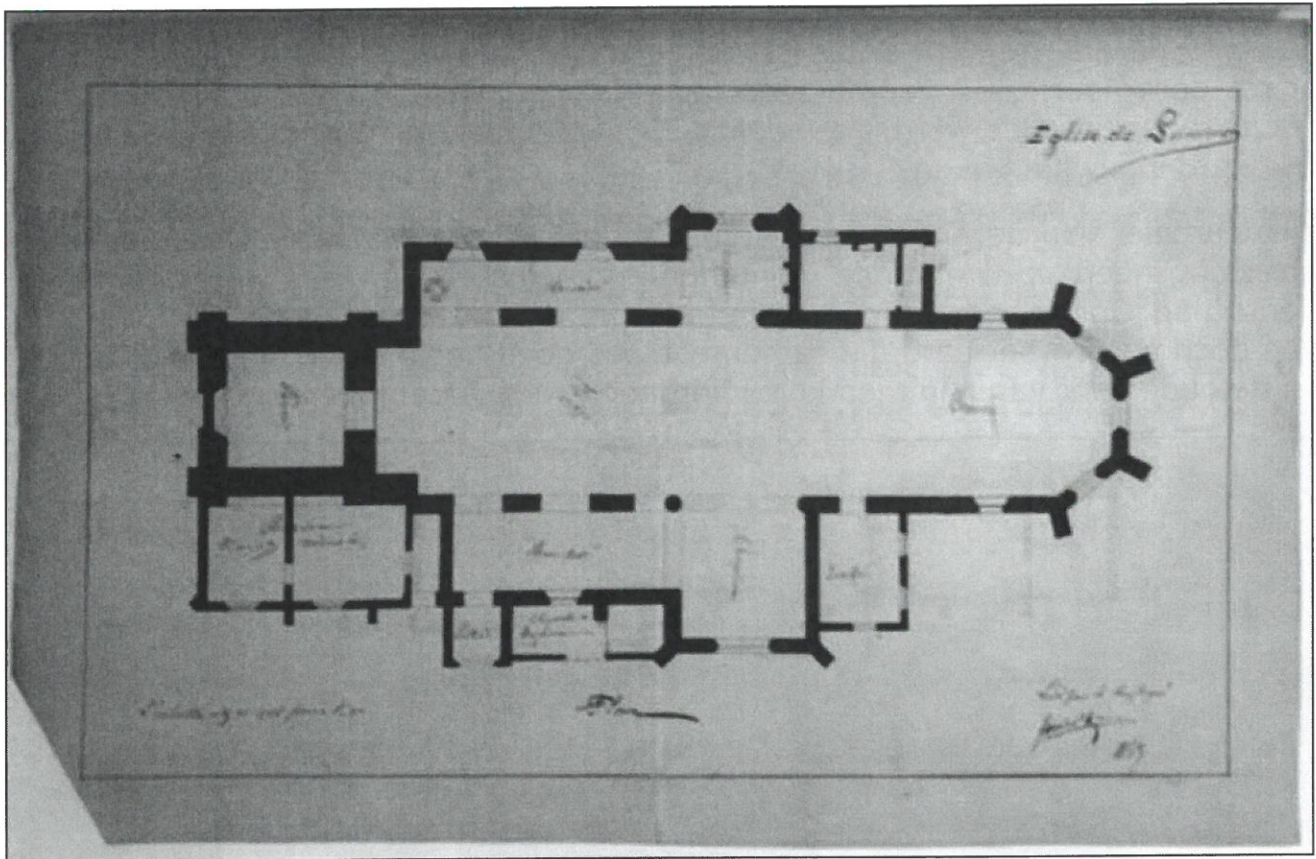
kerk aan de rand van het dorp te bouwen, gaf de bevolking de voorkeur aan de bouw van de nieuwe kerk op de plaats waar de oude stond. Uiteindelijk duurde het tot december 1867 voordat een aannemer aangesteld werd om de nieuwe kerk te bouwen. Het werd uiteindelijk 28 september 1876 voordat de nieuwe kerk werd ingewijd.

In het archief van de Koninklijke Monumentencommissie, waarvan het deel dat betrekking heeft op Limburgse monumenten in Hasselt bewaard wordt door het Agentschap Onroerend Erfgoed in het Vlaams Huis aan de Astridlaan, worden twee documenten bewaard die samen een vrij goed beeld geven van het uitzicht van de oude kerk van Lummen kort voordat zij werd afgebroken.

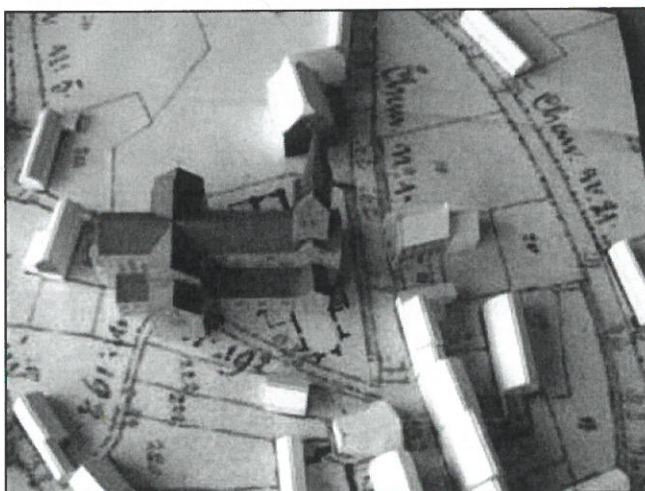
Het eerste is een potloodtekening van de oude kerk. Zij is gedateerd 1865 en in inkt staat er bij geschreven *Eglise de Lummen dessinée avant la demolition de l'ancien vicariat*, ondertekend *Jaminé*. Op de tekening zijn de middenbeuk en een zijbeuk van de kerk te zien, de dwarsbeuk, de kerktoren, de kapelanijs, het kerkportaal en een gebouwtje in vakwerk dat volgens het grondplan plaats biedt aan het missiekruis.

Het tweede document is een niet gedateerd grondplan van de oude kerk. Daarop is te zien dat de kerk uit een hoofdbeuk bestaat en twee zijbeuken van ongelijke grootte. Links en rechts van de hoofdbeuk, tussen de zijbeuken en het koor, is een zijkapel te zien. Links en rechts van het koor liggen de sacristie en een ander lokaal. Rechts tegen de toren aangebouwd ligt de kapelanijs, die ook op de tekening te zien is. Nog aan de rechterkant van de kerk ligt het portaal met de hoofdingang van de kerk en de kapel voor het missiekruis.

Rombout Nijssen

Onze voorzitter Davy Stroobants maakte een maquette van de nieuwe kerk en plaatste ze op de kaart van de buurwegen van 1845 op de plaats waar de oude kerk stond. Daarnaast reconstrueerde hij de oude kerk aan de hand van allerlei tekeningen en beschrijvingen (rechts). Ook de besproken tekening werd ervoor gebruikt.

Roerend erfgoed

Maakt u naaste familie attent op oude spulletjes of documenten zodat men, als u er niet meer bent, ze aan ons geeft i.p.v. aan de papier- of restafvalzak?